

deki fazlalık riba değildir. Meselâ: alçı değişiminde fazlalık yapılırsa bu fazlalık, riba muamelesini doğurmaz. Çünkü taam değildir. «Bu icthâh İmam-ı Şafî'nin son icthâhidir.» (10)

3 — *Malikî Mezhebi*: Altın ve gümüşteki riba illeti, bunların «para olarak kıymetleridir.»

Taam cinsinde ise, riba-i fadlve riba-i nesie'ye göre değişir. Riba-i fadl'da tahrim illeti:

a) İnsan yaşayışına vesile olması;

b) O, şeyin, —örfen— saklanmaya müsait olmasıdır.

İşte bu çeşit yiyeceklerde riba-i fadl cereyan eder. Meselâ: buğday insan yaşayışı ona bağlı, aynı zamanda saklamaya ve biriktirmeye müsait bir yiyecek maddesidir. Fakat, «et gibi iddihara (toplayıp biriktirmeye) müsait olmayan yiyecek maddelerinde riba yasağı yoktur.» (11)

Riba-i Nesie'de tahrim illeti, sadece «TAAM» oluşudur. Saklamaya müsait olsun veya olmasın, o şeyde faiz cereyan eder. Meselâ: domates, saklayıp biriktirmeye müsait olmayan bir yiyecek maddesidir. Bir kg. domatesi, bir ay sonra almak üzere 1,5 kg. domatesle değişmek, riba olur. Şu halde; Malikî Mezhebinde, domates, süt ve yağ incir gibi iddihara müsait olmayan yiyecek maddeleri, birbiriyle değiştirildiğinde fazla olarak alınıp verilebilir. Fakat her ikisi de peşin olmak şartıyla. Veresiye olursa verilen fazlalık ribadır.

4 — *Hanbelî Mezhebi*: Bu mezhepte ribanın haramlık illeti, «TARTILIR ve ÖLÇEK İLE ÖLÇÜLÜR» olmasıdır. Bir şey taam olsun veya olmasın müsavidir. Fakat adet olarak sayılabilen «ceviz, yumurta, hıyar, karpuz, kavun, portakal'da riba cari değildir» (12). Buna göre Hanefî ve Hanbelî mezheplerinde, ribanın hurmet-i illeti aynıdır.

Zahirîlere göre, nassan sabit olan altı çeşit (altın, gümüş, buğday, arpa, hurma ve tuz) dışında kalan şeylerde riba yoktur. Diğer ulema ise, «Altı çeşit yiyecek maddesi mahiyetinde olan her şeyde —kıyas yoluyla— riba haramdır» demektedir.

Zahirîlerce de riba konusu olan altı çeşit yiyecek maddesi, kendi nevi ile eşit ve peşin olarak satılır. Fazla ve veresiye olarak satılamaz. Meselâ: bir ölçek buğday, yine bir ölçek buğday ile peşin olarak satılır. «Bunlardan biri sonraya kalsa riba vücuda gelir ve akit mefsuhtur, gasb hükmüne girer. Fakat altı çeşit eşyadan her biri, peşin olmak şartıyla diğer nevilerle fazla olarak reğistirilebilir» (13) ki, Hanefî Mezhebinde de böyledir.

- (1) İstilahatı Fıkhiyye Kamusu, Cilt: 6, s. 105.
- (2) Selâmet Yolları, c. 3, sa. 78.
- (3) Tecrid-i Sarih Tercemesi, c. 6, s. 487.
- (4) Hukuk-u İslâmiye ve İstilahat-ı Fıkhiyye Kamusu, c. 6, s. 105.
- (5) Tecrid-i Sarih Tercemesi, c. 6, s. 489-490.
- (6) Selâmet Yolları, c. 3, s. 77.
- (7) Tecrid-i Sarih Tercemesi, c. 6, s. 454.
- (8) Tecrid-i Sarih Tercemesi, c. 6, s. 454.
- (9) İstilahat-ı Fıkhiyye Kamusu, c. 6, s. 106.
- (10) Tecrid-i Sarih Tercemesi, c. 6, s. 455.
- (11) Tecrid-i Sarih Tercemesi, c. 6, s. 454.
- (12) İstilahat-ı Fıkhiyye Kamusu, c. 6, s. 107.
- (13) Aynı eser, s. 108.

Çanakkale zaferinin 58. yılı münasebetiyle

ÇANAKKALE

Şu Boğaz Harbi nedir? Var mı ki dünyada eşi?
En kesif orduların yükleniyor dördü beşi,
—Tepeden yol bularak geçmek için Marmara'ya—
Kaç donanmayla sarılmış ufucuk bir karaya,
Ne hayasızca tahâşüt ki ufuklar kapalı!
Nerde —gösterdiği vahşetle «bu: bir Avrupalı»
Dedirir— yırtıcı, his yoksulu, sırtlan kümesi,
Varsa gelmiş, açılıp mahpesi, yahut kafesi!
Eski Dünya, Yeni Dünya, bütün akvâm-ı beşer,
Kaynıyor kum gibi... Mahşer mi, hakikat mahşer,
Yedi iklimi cihanın duruyor karşında;
Ostralya'yla beraber bakıyorsun: Kanada!
Çehreler başka, lisanlar, deriler rengârenk.
Sade bir hadise var ortada: Vahşetler denk.
Kimi Hindû, kimi yamyam, kimi bilmem ne belâ...
Hani tâûna da züldür bu rezil istilâ...
Ah o yirminci asır yok mu, o mahlûk-u asil,
Ne kadar gözdesi mevcut ise hakıyla sefil,
Kustu Mehmet'çiğin aylarca dururp karşısına;
Döktü karnındaki esrârı hayasızcasına.
Maske yırtılmasa hâlâ bize âfetti o yüz...
Medeniyet denilen kahpe, hakikat yüz­süz.
Sonra mel'ûndaki tahrîbe müvekkel esbap,
Öyle müthiş ki: eder her biri bir mülkü harap.

Öteden saikalar parçalıyor âfâkı;
Beriden zelzeleler kaldırıyor a'makı;
Bomba şimşekleri beyninden inip her siperin;
Sönüyor göğsünün üstünde o aslan neferin.
Yerin altında cehennem gibi binlerce lâğam;
Atılan her lağımın yaktığı yüzlerce adam.
Ölüm indirmede gökler, ölü püskürmede yer;
O ne müthiş tipidir: savrulur enkaz-ı beşer...
Kafa, göz, gövde, bacak, kol, parmak, el ayak;
Boşanır sırtlara, vâdilere, sağnak sağnak.
Saçıyor zırha bürünmüş de o nâmert eller,
Yıldırım yayılımı tûfanlar, alevden seller.

Veriyor yangını, durmuş da açık sinelere,
Sürü halinde gezerken sayısız tayyâre.
Top tüfekten daha sık, gülle yağın mermiler...
Kahraman orduyu seyret ki bu tehlide güler!
Ne çelik tabyalar ister, ne siner hasmından;
Alınır kal'a mı göğsündeki kat kat iman?
Hangi kuvvet, hâşâ, edecek kahrına râm?
Çünkü te'sis-i İlâhî o metin istihkam.

Sarılr; indirilir mevki-i müstahkemler,
Beşerin azmini tevkîf edemez sun-u beşer;
Bu göğüslerse Huda'nın ebedî serhaddi;
«O Benim sun-u bedîm, onu çiğnetmem!» dedi.
ÂSİM'in nesli... diyordum ya... Nesilmiş gerçek;
İşte çiğnetmedi namusunu, çiğnetmeyecek.
Şüheda gövdesi, bir baksana, dağlar, taşlar...
O, rükû olmasa, dünyada eğilmez başlar,
Vurulup tertemiz alından uzanmış yatıyor;
Bir HİLÂL uğruna, Yârab, ne GÜNEŞLER batıyor!
Ey, bu topraklar için toprağa düşmüş, asker!
Gökten ecât inerek öpse o pâk alını değer.
Ne büyüksün ki kanın kurtarıyor TEVHİDİ...
BEDR'in aslanları ancak, bu kadar şanlı idi...
Sana dar gelmiyecek makberi kimler kazsın?
«Gömelim gel seni tarihe» desem, sığmazsın,
Herc ü merc ettiğin edvâra da yetmez o kitap...
Seni ancak ebediyetler eder istiap.
«Bu, taşındır» diyerek KABE'yi diksem başına;
Ruhumun vahyini duysam da geçirsem taşına;
Sonra gök kubbeyi alsam da, rida namıyla,
Kamıyan lahdine çeksem bütün ecramiyle;
Ebr-i nisamı açık türbene çatsam da tavan,
Yedi kandilli süreyya'yı uzatsam oradan;
Sen bu âvizinin altında, bürünmüş kanına,
Uzanırken, gece mehtabı getirsem yanına,
Türbedarın gibi tâ haşre kadar bekletsem;
Gündüzün fecr ile âvizeni lebriz etsem:
Tüllenmiş Mağribi, akşamları, sarsam yarana...
Yine bir şey yapabildim diyemem hatrana.

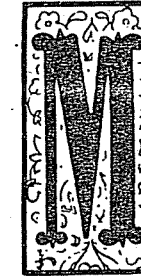
Sen ki, son ehl-i salîbin kırarak savletini;
Şarkın en sevgili sultanı SALAHADDİN'i,
KILIÇ ASLAN gibi iclâline ettin hayran...
Sen ki, İslâmı kuşatmış, boğuyorken husran,
O demir çemberi göğsünde kırıp parçaladın;
Sen ki, rûhunla beraber gezer ecramı adın;
Sen ki, âsâra gömülse taşacaksın... Heyhat!
Sana gelmez bu ufuklar, seni almaz bu cihat...
Ey şehid oğlu şehid, isteme benden makber,
Sana ağuşunu açmış duruyor PEYGAMBER.

Mehmed Âkif ERSOY

Sorunuz söyleyelim

SUALLER ve CEVAPLAR

Ramazan ARSLANBABA

erzifon'dan sayın MEHMET CEYLAN diyor ki:

«1 — Temettu' Haccı yapacak olan bir kim-
senin umresini yapıp ihramdan çıktıktan sonra
hac için yeniden ihrama girdiğinde, Arafât ve Mi-
nâ'ya gitmeden önce kudûm tavâfı ve sa'y yap-
ması gerekir mi?»

2 — Hacc-ı Kirân için Kudûm tavâfı ne-za-
man yapılacaktır?»

Bu kardeşimizin sorularının cevapları şöyle:

1 — Hacc-ı Temettu' yapacak olan bir müslüman karde-
şimiz, önce umreye niyet ederek Beytullâh'a gelir, tavaf eder,
umrenin sair gereklerini (ki, umre: ihramlı olarak umre ni-
yetiyle yapılan bir tavâf, tavâfı ta'kiben iki rek'at namaz,
bir sa'y ve traş ile hâsil ve tamam olur) yerine getirir ve
ihramdan çıkar. Bundan sonra arafe'den bir gün önce yani
terviye günü hacca niyet ederek yeniden ihrama girer ve önce
Minâ'ya sonra da vakfe için Arafât'a gider ve haccın diğer
menâsikini, tertibi üzere ikmâl eder. Terviye günü girdiği ih-
ramdan sonra kudûm tavâfı yapması lâzım değildir. Kudûm
tavâfı, Beytullâha gelen kişinin (hac mevsiminde olmasa da-
hi) mescidlere girilince kılınan tahıyyatül-mescid namazı gibi
Mescedi Harama ta'zîm, selâm ve Beytullâh'a kendisini arz
ve takdîm niyetiyle edilen tavâfdır. Temettu' haccı yapan kişi
ise ilk ihram ile Beytullâh'a gelir gelmez umre için tavaf et-
mektedir ki, bu tavâf kudûm tavâfı yerine de kâimdir ve in-
şallah her ikisinin ecrine de nâil olunacaktır. Şu halde ku-
dûm tavâfı, hacc-ı ifrad yapanlar gibi, Beytullâha kavuşur
kavuşmaz bayrama kadar (nafîle hariç) herhangi bir tavaf ile
mükellef olmayanlara göredir. Kudûm tavâfı Mâlikîler hâric,
(Mâlikîlere göre vâcip) diğer üç mezhebe göre sünnettir. Sor-
duğunuz kişiye sorduğunuz durumda kudûm tavâfı gerekme-
mektedir.